

Rotary Letter

*Deelnemers: Giovanni Vanhooren,
Filip Matthys, Joris Weitjens*

- Migratiegedrag op kanalen en rivieren

Bijdrage Giovanni Vanhooren

Het migratiegedrag van karpers in onze kanalen en rivieren

Wie een decennium geleden het VBK-magazine al in de bus kreeg, herinnert zich ongetwijfeld nog de polemiek rond verschillende KK-dikbuiken die plotsklaps op een ander kanaalstuk opdoken dan op dat waar ze normaliter gevangen werden. Dat een stelletje onverlaten - zoals toen vaak geopperd werd - daar voor een deel de hand in had, betwijfel ik allerm minst. Maar dat één, of zelfs meerdere sluizen, het trekgedrag of de trekdrang van karpers niet kunnen stoppen, ben ik ondertussen ook achtergekomen. Het is volgens mij niet ondenkbaar dat een aantal van die vissen door de heersende hengeldruk simpelweg het hazenpad naar een ander stuk kanaal kozen. De wateren waarvan ik in deze rotary voorbeelden aanhaal, kennen een wezenlijk verschil met het Kempisch Kanaal: de hengeldruk is er miniem. Voor de hand liggende trekoorzaken als veiligheid en geborgenheid (en zelfs het overzetten van vissen) kunnen we in de gebruikte voorbeelden dan ook volledig buiten beschouwing laten.

Ik begin met een voorbeeld uit het vroege voorjaar van 2007. Ik zit nog

op mijn werk als ik opgebeld wordt door Filip Matthys. Of ik niet wat plaatjes kan komen schieten van een 12 kg schub op het Kanaal Gent-Oostende (KGO)? Ik stem meteen in. De stek ligt toch op mijn weg en naar geldende normen betreft het een top-per die ik maar al te graag even in levende lijve aanschouwen wil. Tijdens het fotograferen komt de vis me meteen bekend voor. Echter, op dit kanaal was ik nog maar heel beperkt aan de slag geweest en had ik ze nog niet zo zwaar gevangen. Ik kon de vis onmogelijk gevangen hebben, of toch? Eenmaal thuisgekomen daagt het mij dat deze vis wel erg goed lijkt op een schub die ik tot tweemaal toe ving op het kanaal Nieuwpoort-Plassendale, dat overigens met het KGO in verbinding staat. Even speurneuzen in mijn fotoalbums bevestigt mijn vermoeden. Ik had de schub in kwestie eenmaal in de zomer van 2003 op 7,6 kg, met de korst bij een brugpijler vandaan gevangen, en vervolgens belandde hij/zij in de winter van 2005 terug in mijn net op 10,7 kg. De afstand tussen mijn stek op het kanaal Nieuwpoort-Plassendale en de KGO-stek van Filip? Een kleine vijf kilometer, onderbroken door twee sluizen. Even een zijsprong: ergens midden jaren '90 ving Sven Hoebeek op KK 7-8 de majestueuze 'Van Goghvis'. Een dertiger die tot dan toe volledig onbekend was op een water dat toen al stijf stond van de hengeldruk en die - als ik mij niet vergis - ook nooit meer teruggevangen is. In het licht van deze rotary kunnen we ons dan

ook afvragen: gaat het hier om een bijzonder moeilijke vis of om een vis die misschien wel op 'doortocht' was?

De hamvraag blijft dus: waarom leggen karpers - soms wel heel grote - afstanden af?

De logica eerst. Drie seizoenen terug begint een Waalse vriend van mij aan een vrij onbekend kanaal. Een heel seizoen ieder weekend vissen levert hem welgeteld 66 vissen op met als toppers drie hoge dertigers. Het was bikkelhard geweest voor Frédéric - zo heet de visser in kwestie - en dat was ook de algemene teneur bij het handjevol andere vissers die er bezig waren. In de winter die volgt vindt Frédéric als bij toeval een kanaalstrook in een industriezone waar het water meer dan dubbel zo warm is dan de rest van het kanaal. Gemiddeld 14° C tegenover 4-6° C elders. Al vlug wordt ook de fabriek gevonden die het warm water loost en het voeren kon beginnen. Tien dagsessies later heeft Frédéric dubbel zoveel vissen als hij het hele seizoen bijeen wist te vissen. Heel wat kleine vis, maar ook diezelfde dertigers die hij eerder het seizoen tot 15 km bij de stek vandaan ving. Twee winters later blijkt de 'wintertrek' een wederkerend fenomeen te zijn op het desbetreffende kanaal en vist mijn Waalse vriend er nu ook nog enkel 's winters.

Ook op de IJzer dachten we tot voor kort dat het gros van de vissen iedere winter naar één bepaalde winterstek trok, nl. het Bloso-spaarbekken in Nieuwpoort. Tenminste, dat meen-

Rechts: Of ik niet wat plaatjes kan komen schieten van een 12 kg schub op het Kanaal Gent-Oostende (KGO)?

Links: Even speurneuzen in mijn fotoalbums bevestigt mijn vermoeden

den we te kunnen afleiden uit verschillende terugmeldingen van uitgezette spiegelkarpers. Ook in 2007 was dat niet anders. Hoe dichter we bij de winter aanleunden, hoe meer spiegels uit de zone Middelkerke en Nieuwpoort teruggemeld werden. Maar toen deed zich toch wel een heel bijzondere terugvangst voor. Begin november ving Filip Matthys 'spiegelkarper 52b', een vis van de eerste lichte uitgezette spiegels, terug op de vermoedelijke winterverzamelplaats: het Bloso-spaarbekken. Nauwelijks vier dagen later ving ik diezelfde vis in de zone Middelkerke, een slordige vijf kilometer van Filip's stek vandaan. En om alle logica te tarten deed de vis er nog een schepje bovenop door zich twee dagen later alweer twee kilometer stroomafwaarts te laten vangen. Begrijp wie begrijpen kan.

Het hierboven beschreven voorbeeld lijkt extreem, maar het is zeker geen alleenstaand geval. De twee volgende rotaristen Filip Matthys, coördinator van de gloednieuw opgerichte VBK-cel Spiegelkarperprojecten, en Joris Weitjens, bezieler van de spiegelkarperprojecten in Nederland, zullen ongetwijfeld nog heel wat voorbeelden en interessante vaststellingen kunnen aanhalen. Hun inzichten getuigen volgens mij dan ook hoe belangrijk spiegelkarperprojecten voor onze hobby zijn. Het is immers dé manier om - door nauwgezette opvolging van terugvangsten - mogelijke oorzaken van het trekgedrag van karpers te kunnen achterhalen.

Bijdrage Filip Matthys

Trekgedrag, een veelbesproken onderwerp zonder al te veel pasklare

antwoorden. Noem het eerder een samenvoeging van hersenspinsels en opmerkelijke voorvallen uit de praktijk.

Zowat tweederde van mijn vistijd speelt zich af aan de immer rustige oevers van de IJzer. Naast het vredige karakter van dit riviertje, speelt het spiegelkarperprojectgebeuren een belangrijke rol binnen deze keuze. Nét die projectspiegels, en het monitoren ervan, maken mijn visserij aldaar bijzonder boeiend en leerrijk. Mijn bijdrage aan deze rotary is dus grotendeels geschoeid op ervaringen van mezelf en anderen langs dit riviertje.

Het bestaan van een karper kunnen we kort samenvatten tot drie belangrijke items. Te weten paadrang, behoefte aan veiligheid en het bijenscharrelen van zijn/haar dagelijkse kost. Andere bezigheden zoals 'zonnen' en 'op half water hangen' zijn niet echt levensnoodzakelijk én wat belangrijk is binnen deze rotary - echt

rondtrekken - is hiervoor niet nodig. Laten we deze primaire behoeftes van een karper eens wat concreter doorlichten.

Beginnen doen we met de drang om te paaien. Nieuwe inzichten binnen dit gebeuren kan ik jullie helaas niet meegeven. Sterker nog, wanneer we dat paaien gaan bekijken langs de IJzer, dan krijgen we maar bitter weinig concrete signalen van onze vriend karper. De IJzer is immers een aanéenschakeling van rietkragen waar karper maar al te graag in stoeit. Er moet bijgevolg maximaal enkele honderden meter gezwommen worden om het feest aan te vatten. Van trekgedrag is hier dan ook niet echt sprake, me dunkt. De kunstmatig aangelegde paaiplaatsen tenslotte worden wel frequent bezocht, maar lang niet door het volledige bestand.

Een tweede onderwerp is de nood aan veiligheid en rust. Hier kunnen we zomer en winter opsplitsen. In de

Nauwelijks vier dagen later ving ik diezelfde vis in de zone Middelkerke, een slordige vijf kilometer van Filip's stek vandaan

zomer zorgen overhangende bomen bijvoorbeeld voor een belangrijk gevoel van veiligheid. Pas wanneer de kust veilig is, vaak is dit het vallen van de avond, komt de karper uit zijn schuilplaats om met een gerust gesteld gevoel op zoek te gaan naar zijn/haar dagelijkse kostje. Wanneer de winter voor de deur staat, of inmiddels zijn intrede heeft gedaan, bemerken we een ander gedrag. Net zoals witvis gaat karper nu vaak op zoek naar jachthaventjes, rijen palen en soortgelijke obstakels om met een zekere vorm van beschutting de koudste maanden in te gaan. Terugmeldingen van projectspiegels toonden in het verleden meermaals aan dat het Bloso-spaarbekken te Nieuwpoort iedere winter opnieuw karper aantrekt. In het voorjaar trekken deze vissen vervolgens opnieuw de IJzer in, om een handvol weken later aan te schuiven bij het paafestijn. Naar gewoonte wordt vervolgens de rest van het jaar doorgebracht op de rivier zelf. Het zou me trouwens niet verwonderen dat een bepaalde groep karpers ieder jaar terugkeert naar dezelfde paaiplaats. Bewezen is dit echter nog niet. Paaiende vissen vangen (én eventueel terugmelden) is immers geen fluitje van een cent!

Wat mij betreft is voedsel de belangrijkste factor als het op trekgedrag aankomt. Meteen kunnen we dit gegeven opsplitsen. We kunnen een onderscheid maken tussen zonegebonden/standvasten vissen, en vissen die hun leven lang op pad zijn, nomaden als het ware. Blijkbaar hebben sommige vissen genoeg genomen met

de lokaal aanwezige hoeveelheid voedsel, en blijven anderen dan weer voortdurend op zoek naar die ene, allesovertreffende honingpot. Terugmeldingen hebben ook aange-toond dat karpers, wat de beweegreden ook moge zijn, van de ene categorie overspringen naar de andere! Projectspiegel 14 van de uitzetting in 2001 is hier een sprekend voorbeeld van. In de periode 2004 - 2005 werd deze spiegel driemaal teruggevangen. Telkens in de buurt van Knokkebrug, op nagenoeg dezelfde stek. Halfweg 2005 werd de Westhoek helaas getroffen door watersnood, waarbij de rivier meermaals omgetoverd werd tot een haast kolkende watermassa. Sinds dit bijzondere voorval werd projectspiegel 14 nog een vijftal keren teruggemeld. Echter nooit meer in de buurt van zijn oorspronkelijke thuis. De laatste jaren pendelt deze spiegel immers af en aan tussen Nieuwpoort

en Diksmuide. Van huismus tot trekvogel als het ware.

Ook spiegels die zich éénmalig aan een uitstapje wagen passeerden al de revue. Projectspiegel 62 is zo'n visje. In juli en september 2006 kwam deze vis tweemaal boven water op nagenoeg dezelfde stek. Zijn/haar thuisbasis, zou je durven stellen. Tussen die twee terugmeldingen door werd deze spiegel ook in augustus 2006 teruggemeld. Dit keer echter een 7-tal kilometer verwijderd van zijn zopas meegegeven thuisbasis. Was deze opvallende terugvangst in augustus echter niet doorgemeld, dan neigden we al snel te spreken van een stekgebonden vis.

De min of meer zonegebonden vissen zijn natuurlijk de makkelijkste groep om te herkennen. Een vis die keer op keer, zonder uitzondering, in dezelfde zone teruggevangen wordt, kunnen we met enige zekerheid aan deze groep toevoegen.

Sommige vissen worden echt overal gevangen. Er valt echt geen touw aan vast te knopen!

Projectspiegel 52b die Giovanni reeds aanhaalde, is hier een mooi voorbeeld van. Tot op heden werd deze vis negen maal teruggevangen, waarvan minstens vijf terugvangstplaatsen totaal verschillend waren. Als je het mij vraagt zwemt deze vis nèt zolang tot hij/zij een bedje van partikels of boilies op zijn weg tegenkomt. Schransen en doorzwemmen maar!

Helaas, of mogelijk gelukkig maar, is de IJzer geen al te uitgestrekte rivier. Komt daarbij dat de diverse 'vaartjes' die in open verbinding staan met de IJzer zelf, amper gericht op karper

In de periode 2004 - 2005 werd deze spiegel driemaal teruggevangen

worden bevestigd. Enkel op de Steenensluisvaart werd een projectspiegel teruggevangen. Tot op heden zijn we er nog steeds niet uit hoe deze vis daar terecht is kunnen komen. Een pompgemaal is immers geen optie als het op migreren aankomt. Interessant om weten is dat bij zware regenval het gebied rond Woumen al snel onder water dreigt te lopen. Ongetwijfeld is dit een mogelijke denkpiste bij het zoeken naar een verklaring voor deze bizarre terugmelding.

Een andere opvallende terugmelding kregen we begin 2006 voorgeschoteld. In die periode kwam een eerste terugmelding binnen van een projectspiegel gevangen op het kanaal Plassendale - Nieuwpoort. Een avontuurlijk ingestelde vis dus die evengoed vandaag zijn baantjes kan trekken op het kanaal Gent - Oostende. Met deze terugmelding werd trouwens meteen brandhout gemaakt van de veronderstelling dat karpers geen sluisen durven te nemen. Concreet gaat het hier over de Sint-Jorisluis die het Bloso-spaarbekken scheidt van het eerder genoemde kanaal. Deze sluis, of althans zijn naam, brengt me afrondend naadloos bij de derde en afsluitende rotarist. Te weten Joris Weitjens. Een bijzonder gewaardeerde Noorderbuur met een uitgesproken voorliefde voor Spiegelkarperprojecten. Terecht wordt hij wel eens de peetvader van alle Spiegelkarperprojecten genoemd!

Bijdrage Joris Weitjens

Eerst maar eens zeggen dat ik bijna jaloers ben over de wijze waarop jullie

'open water-SKP' op de IJzer wordt begeleid. Om het in drie woorden te zeggen. Wetenschappelijk, enthousiast en sympathiek.

Ondanks of misschien dankzij de enorme stapels met terugmeldingen (tegen de 750) die we sinds 1998 verzameld hebben (in een fotoarchief en in een Excel-bestand) met het Amsterdamse project en met een project op de Randmeren (vanaf 2005) vind ik het geen makkelijk onderwerp. Ik heb de neiging om heel veel te gaan praten en dat is vaak een teken dat je het niet goed weet. Voor wie beweert dat SKP'en dodelijk zijn voor het mysterie karper: die kan ik gauw uit de droom helpen. Nieuwe feiten en inzichten over migratie roepen vooral nieuwe vragen op. Wat mij opvalt bij de behandeling van dit onderwerp is dat door jullie gelijk wordt doorgestoomd naar 'de hamvraag': waarom zwemmen karpers eigenlijk, of om met Filip te spreken: 'waarom zijn het niet allemaal huismussen'? Ik heb er tien jaar SKP'en opzitten maar deze vraag is een van de lastigste om te beantwoorden. Misschien toch wel aardig om meteen een algemeen antwoord proberen te geven.

Wat ons alledrie opvalt aan het trekgedrag van karpers in open water is dat het vrij divers is. De een is nauwelijks vooruit te branden, terwijl de ander blijft migreren. Dergelijke diversiteit in gedrag zie je vooral terug bij diersoorten die weinig specialistisch gedrag vertonen. De mens is daarvan natuurlijk een mooi voorbeeld maar waarschijnlijk in het algemeen gesproken omnivoren. Die diversiteit in gedrag verklaart meteen

het succes van de soort. Karpers zijn net als mensen behoorlijk succesvolle overlevers. Filip heeft het over huismussen, als voorbeeld van honkvaste vogels. Ik weet niet hoe dat bij jullie in Vlaanderen is, maar hier staat de huismus die je vroeger van je af moest slaan in veel plaatsten op uitsterven. Dan is een karper als soort veel minder kwetsbaar. Soms zijn de meer honkvaste vissen in het (overlevings)-voordeel, soms hun onrustigere broeders.

Verspreiding

Migratie van karpers is niet alleen voor karpervissers van belang, ook voor water- en visstandbeheerders komt er nuttige informatie uit de SKP'en. Zeker als je bijvoorbeeld graag in kilo per ha praat, is het prettig te weten waar de vissen op open water uithangen, dus hoe ze zich na uitzetting verspreiden over het water. Ik weet nog goed dat Marco Kraal (een kenner van het gebied) voor de aanvang van ons project voorspelde dat de karpers zouden blijven hangen in de kanalen/grachten waar wij (gedwongen) begonnen met onze uitzettingen in open water. In dat beperkte stuk van de uitgestrekte boezem was immers alles voorhanden wat Filip noemt: voedsel, ruimte, veiligheid en paaiplaats. Ofschoon ik weinig geloof hechtte aan die uitspraak kneep ik 'm best een beetje want ik wenste een verspreiding tot ver buiten Amsterdam; naar aantrekkelijkere visgronden dan de 'read-lightdistrict'.

Heel gauw leek het tegendeel van wat Marco beweerde waarheid te worden. De eerste terugmeldingen kwamen

De stad Amsterdam: domein van projectspiegels. Bij de brug op de achtergrond ving ik in 1998 de eerste officiële projectspiegel.

van ver. Bijna alweer van verder dan ik hoopte...

Uiteindelijk is het allemaal goed gekomen en is de verspreiding nu wat mij betreft aardig naar wens.

Een paar cijfers gebaseerd op 2200 uitgezette karpers, jaarlijks vanaf 1998 tot 2007, en daarvan ruim 800 terugmeldingen van circa 500 verschillende projectspiegels. Alle uitzettingen tezamen genomen ligt elk jaar het gemiddelde terugmeldpunt van een projectspiegel op ongeveer 8 a 10 km van het uitzetpunt. Dat is ietwat vertekend. Als je de exemplaren van de oudste lichten (1998-2000) bekijkt dan worden die in de laatste twee jaar gemiddeld gevangen op ruim 14 km van het uitzetpunt. De verspreiding zet dus wel degelijk door en rond (een straal van 5 km) enkele uitzetpunten (wij gebruikten in totaal zeven uitzetpunten) is het effect van de uitzetting(en) na 5 jaar al bijna weggeëbd.

Circa 60% van alle terugmeldingen komt van binnen een straal van 12 km, circa 90% van de terugmeldingen komt van binnen een straal van 22 km en de verste terugmeldingen liggen rond de 35 km van het uitzetpunt.

Bij het SKP op de IJssel liggen die cijfers beduidend hoger. De verste terugmeldingen komen daar bijvoorbeeld van meer dan 70 km van huis. Toch slaagt ook daar de bestandsopbouw binnen de grenzen van de IJssel zelf.

Voor mij is het inmiddels redelijk voorspelbaar hoe de uitgezette karpers in open water uitzwermen. Niet doorslaggevend daarvoor is de grootte van het gehele watersysteem, maar wel de structuur en aard van het watersysteem. Hoe opener het water, hoe minder structuur, hoe minder afleiding, hoe verder weg ze zwemmen. Projectspiegels ergens midden op het open Ijsselmeer zetten garandeert intensieve zwemoefeningen en een zeer brede verspreiding. Zet je dezelfde karpers uit in de grachten van Amsterdam (zoals wij gedaan hebben) die via een labyrint aan wateren in verbinding staan met het Ijsselmeer dan blijft een procent of 70 van de uitgezette vissen in dat labyrint hangen. En dat dus ook nog na 10 jaar. Is een individu eenmaal aan zo'n labyrint ontsnapt dan is vaak het hek van de dam en zwemt zo'n vis vaak vele kilometers.

Hoewel we de verspreiding aardig

kunnen voorspellen, is het (individuele) migratiegedrag dat nauwelijks.

Huismussen

Puur huismussengedrag ('de karper die onder de wilg woont') is misschien wel vooral een wat achterhaalde perceptie van karpervissers. Natuurlijk, de voorbeelden van stek/sectortrouw zijn legio, maar als je verder kijkt dan een paar jaar zie je toch vaak dat die trouw meestal van tijdelijke aard is. Veel als honkvast aangemerkte karpers krijgen het vroeg of laat op hun heupen.

En daarbij: als je een karper, in open water levend of niet, echt intensief zou kunnen volgen, sta je denk ik versteld over wat ze uitvreten. Ik herinner me een zinnetje uit een artikel over karpermigratie. Een karper in Canada zou in 1 jaar tijd 1000 kilometer hebben afgelegd. Ik vond dat destijds iets ongelooflijks maar als je het goed bekijkt is het maar een kilometer of 3 gemiddeld per dag. Als tussen de voedselgrond en de hangplek al een kilometer zit, zit je daar al snel aan. En 's winters dan? Ook dan zwemmen karpers meer en verder dan menigeen aanneemt. Dat zwemmen, verplaatsen, zit volgens mij gewoon in karpers. Het is niet voor niks zo'n sterke vis met goed ontwikkelde vinnen geworden. Net als wroeten in de bodem is het een lust voor ze. Al leg je een karper nog zo in de watten door 'm in een veilige omgeving, vlakbij een mooie paaiplaats dagelijks te voorzien van ruim voldoende 'high-quality-aas', wroetend zal ie op zoek gaan naar voedsel in de bodem en fluitend trekt ie z'n baantjes. De ene karper gebruikt daarvoor vooral bekend terrein, de ander is eerder geneigd tot het aandoen van nieuwe plekken.

Zo de wind waait

Trekbewegingen van individuele projectspiegels komen vaak nogal warrig over. Je denkt een lijn te pakken te hebben en dan wordt dat weer gelogenstraft door nieuwe terugmeldingen van vissen van dezelfde uitzetting of van dezelfde vis. Je denkt een vis in te kunnen delen bij de nomaden en plots slijt zo'n vis jaren in een sector van het water, andersom komt trouwens veel vaker voor.

Karpers worden vaak gewoontedieren genoemd, maar wanneer je de migratie van individuele projectspiegels bekijkt komen die verre van voorge-

programmeerd over. Het lijkt vaak meer een kwestie van hoe het de karper uitkomt.

De resultaten van onze SKP'en tonen ook (nog) niet aan dat bepaalde projectspiegels 'bewust kiezen' voor vaste paaiplaatsen of winterverblijven. Dat is ongetwijfeld mede het gevolg van (net als op de IJzer) het grote aanbod aan potentiële paaiplaatsen en dat geldt helemaal voor winterplaatsen. Als je weet dat karpers in die periode graag onder en bij peilers van bruggen liggen en je weet dat Amsterdam meer dan 1000 bruggen telt, dan begrijp je dat de projectspiegels zich 's winters niet hoeven verdringen en dus ook gemakkelijk uitwijken naar de volgende brug.

Het zijn denk ik voornamelijk de talloze toevallige omstandigheden die een karper in een specifieke hoek (bijv. onder een bepaalde brug) drukken. Warmte, stroming, plantengroei allemaal factoren die sterk wisselen en die vaak bepalend zijn. En juist in open water wisselen de omstandigheden in het algemeen veel sterker dan in afgesloten water.

Toch gewoontedieren?

De meest chaotische en intensieve migratiebewegingen treden vaak in de eerste twee jaar na de uitzetting op. Daarna zie je veel individuele karpers (tijdelijk) stil vallen en ga je vooral bij veel projectspiegels grove patronen herkennen. Patronen die, zonder verstoring, maandenlang soms jarenlang blijven bestaan.

Het is ongetwijfeld zo dat karpers een behoorlijk sterk 'geheugen' hebben of kunnen ontwikkelen voor waar ze zijn geweest (homing instinct). Ze zwemmen niet als blinde kippen maar allengs meer doelgericht van voedselgrond naar voedselgrond, naar winterplaats, naar paaiplaats.

Een projectspiegel werd twee jaar na uitzetting gevangen op ruim 13 km oostelijk van het uitzetpunt. Een maand later zat ie 5 km zuidwestelijker in de Amstel. Vervolgens werd de vis ingezet voor een kweekexperiment en belandde uiteindelijk in een vermeend afgesloten water aan de andere kant van Amsterdam. 'Vermeend', de karper wist te ontsnappen en belandde in het Noordzeekanaal. Hoe ie het geflikt heeft, daarover tasten we in het duister, maar hij kwam, ongetwijfeld via een wirwar aan waterwegen, terecht in de Amstel, 20 km zuidelijk

van z'n laatste vangplaats in de Amstel. Dit jaar, drie jaar na z'n gedwongen verhuizing was ie terug op z'n eerste vangplaats in de Amstel!

Los van de echte migratiebewegingen 'gebruikt' een projectspiegel voor z'n dagelijkse leven een beperkt deel van het open water. Wij noemen een vis (tijdelijk) honkvast als ie gedurende pakweg een jaar minder dan een tiental ha of een oeverlengte van circa 6 km benut. Er zijn aan de andere kant projectspiegels die een ha of 100 en/of een oeverlengte van circa 22 km gebruiken.

Het overgrote deel van de projectspiegels krijgt vroeg of laat het heen en weer. Met andere woorden ze leggen een afgelegde route in omgekeerde richting af.

Op den duur herkennen sommige projectspiegels hun omgeving kenmerkend zodanig dat ze met zekere regelmaat schijnbaar moeiteloos heen en weer pendelen tussen bijv. twee sectoren die een kilometer of 15 uit elkaar liggen. De laatste jaren ontdekten we een aantal onverwachte zwemroutes die door veel projectspiegels worden gebruikt.

Een projectspiegel uitgezet in 1999 in Amsterdam dook volkomen onverwachts in 2003 25 kilometer zuidoostwaarts op in een ander watersysteem dat slechts met veel moeite (schutsluis, syfonsluis, spuisluis) te bereiken was. Het was de eerste projectspiegel die daar terechtkwam. De vis bleef hangen en werd in een jaar tijd in een kleine sector tenminste vier keer gevangen.

Ruim 2 jaar na de laatste vangst was de karper ineens weer terug in Amsterdam op ruim 6 km van het uitzetpunt. De ingedeukte snoet is vast van het rammen tegen sluisdeuren...

Dat pendelen is denk ik zeer voordelig voor de karper. Het bevredigt de zwemlust, maar wel binnen 'veilige', althans bekende grenzen! Daarbij ontdekken ze als vanzelf een scala aan prettige voedselgronden enz.

Als ik maar één typering mocht kiezen voor het migratiegedrag van karpers zou ik dan ook kiezen voor 'pendelaars'. Ware het niet dat die term te weinig chaos en te veel doelbewustheid en gewoonte uitdrukt... Dat pendelen moet je je dus denk ik ook niet voorstellen als van een suffice

forens die dagelijks van a naar b treint, maar als van iemand die z'n ogen open heeft en zich graag laat verleiden door een juffertje op een verlaten perron.

Nomadisch ingestelde karpers die niet of nauwelijks op hun schreden terugkeren en praktisch elk jaar in een nieuw deel van de boezem te vinden zijn, lijken vrij zeldzaam. Helemaal zeker zijn we daar niet van. De Amstelboezem is zo groot (mond uit in zee en begint bij de Lek: een afstand van een kilometer of 80) en de visdruk zo gering dat projectspiegels gemakkelijk een stil leven kunnen leiden. Feit is dat heel veel spiegels in de eerste 2 jaar na uitzetting binnen een straal van 12 km worden teruggevangen en daarna volledig uit beeld verdwijnen. Afgelopen jaar vonden

we (dankzij het project dat daar draait) weer eens drie van die verloren zonen terug in het uitgestrekte randmerengebied tot ruim 35 km van het uitzetpunt.

Terugmeldingen zoals laatst genoemde maken me opnieuw razend nieuwsgierig naar hoe het werkelijk zit. Ik zou er veel voor over hebben om met één klik op de knop van m'n pc (heel even) alle projectspiegels als lichtpuntjes te zien flinkeren op de waterkaart. Voorlopig doen we het maar zo.

'De Sluisdeurklopper' in 2004, 25 km en twee sluisen verwijderd van 'huis'.

'De Sluisdeurklopper' in november 2006: gedeukte snoet maar veilig thuis. Zou ie dezelfde reis nog eens maken?